

DELO

TRST - 8. februarja 1980

Leto XXXII. - Štev. 3

Petnajstdnevnik - Quindicinale

Abbon. postale - Gruppo II/70

200 lir

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Začenja se mesec političnega razčiščenja

Uresničenje odgovorne politike samo, če KPI sodeluje v vladi

Pričakovanje za demokršćanski kongres - Pomen sklepov CK PSI

Prihodnji teden se v Rimu zbere vsedrjavni kongres Krščanske demokracije. Skoraj nemogoče se zdi, da interno dogajanje neke stranke, kot je pač kongres, do tolikšne mere pogojuje politično dogajanje in razmere v državi. In vendar premnogi vežejo prav na ta dogodek iskanje odgovora na glavna politična vprašanja, ki čakajo na rešitev že dolgo število let.

Pred pol leta je nastala v Italiji, takoj po političnih in evropskih volitvah, Cossigova tristranska vlada s sodelovanjem liberalcev in socialdemokratov. Rekli so, da je to "vlada političnega premirja". KD je upala, da bo premirje, ki je slonelo na nevtralnosti dveh laičnih strank - socialistične in republikanske - ustvarilo politične pogoje za dogovor o petstranski vladi, ki naj bi povezala v nekakšen nov "levi center" stranko relativne večine in stranke laične demokracije (od PLI do PSI), komuniste pa izolirala v opoziciji.

Upanje so demokristjani gojili tudi zaradi posebnega zadržanja nekaterih socialističnih voditeljev, predvsem iz Craxijeve skupine, ki so svojo politiko naravnali po ključu "boja dogovarjanju med KD in KPI", kot če bi se dalo italijanski družbeni in politični zaplet zreducirati na tako poenostavljeno formulo.

Čas utvar je razblinila kruta stvarnost. Neobrzdani pojav terorizma ter naraščanje inflacije sta storila svoje: dokazalo se je, da Cossigova vlada sploh ni kos niti rednemu upravljanju tekočih zadev, velika večina pa je spoznala, da ni mogoče iz krize brez sodelovanja komunistov in ljudskih množic, ki jih naša partija predstavlja.

Iz opozicije smo komunisti dosledno vodili politiko konstruktivnega soočanja in kritike nedelavnosti vlade, obenem pa smo se trudili za najširšo enotnost vseh naprednih sil pri reševanju perečih problemov.

Kdor je upal, da bomo v opoziciji opustili politiko "evrokomunizma" in demokratičnega dogovarjanja, se je očitno motil.

V teh razmerah so dozorele pomembne razmere tudi v socialističnih vrstah. Zadnji, januarski centralni komite PSI, je pometel z utvarami o politiki "petstrankarske" vlade. V ospredje je ponovno bruhnilo vprašanje obnove politike narodne solidarnosti in sodelovanja vseh demokratičnih strank v vladi "za kritične razmere", kakršne preživljata Italija in svet.

Kdor se vztrajno izmika odgovoru na vprašanje, kako rešiti majavo italijansko družbo, kakor demokristjani, skuša v resnici le odložiti trenutek razčiščenja. Pravijo, da bodo odgovorili na kongresu,

čeprav je zelo verjetno, da tudi kongres KD ne bo prinesel pravega razčiščenja. Vsekakor pa bo, po sklepu CK PSI, vlada padla takoj po kongresu. V izbiri med novo vlado narodne solidarnosti in novimi predčasnimi volitvami bodo morale vse politične sile položiti izpit zrelosti in odgovornosti.

Ne samo zaradi terorističnega nasilja, ki maje temelje ustavne zakonitosti in demokratičnega reda, temveč tudi zaradi družbenega razkroja, ki ga nosi s seboj gospodarska kriza in pa zaradi zapletene in napetega mednarodnega položaja,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za tesnejše sodelovanje med Trstom in Ljubljano

V ponedeljek, 4. t.m. je bila delegacija mesta Ljubljane gost tržaške pokrajine. Delegacijo je vodil predsednik skupščine mesta Ljubljane Marjan Rožič. Srečanje z voditelji tržaške pokrajinske uprave je bilo prisrčno in pogovori so se odvijali odkrito in iskreno, v znamenju najboljše želje po nadaljnjem utrjevanju prijateljstva in sodelovanja. Seveda so se pogovori dotaknili tudi širših političnih problemov, miru v svetu, sodelovanja med narodi in državami, nevrščene politike, vendar so imeli poglavitno težo problemi, ki so v zvezi z izvajanjem osimskih sporazumov in tesnejšega sodelovanja med Ljubljano in tržaško pokrajino. V uradnem poročilu, ki je bilo objavljeno ob zaključku srečanja, je med drugim poudarjeno zlasti naslednje:

- Delegaciji izražata željo in pripravljenost prispevati k nadaljnji krepitvi gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo in med Evropsko gospodarsko skupnostjo ter Jugoslavijo kot tudi sodelovanje z državami v razvoju.

- Delegaciji podpirata neposredno sodelovanje med gospodarskimi podjetji tržaške pokrajine in organizacijami

združenega dela iz Ljubljane ter njihovo aktivno vključevanje v maloobmejne izmenjave in z uvajanjem višjih oblik gospodarskega sodelovanja med državama.

- Delegaciji pripisujeta poseben pomen obstoju in dejavnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji in italijanske narodnosti v Sloveniji. Ugotavljata dalje obojestranski interes za njihov enakopraven in vsestranski narodnostni, gospodarski in kulturni razvoj. Dejavnost in položaj tako slovenske narodne skupnosti v Italiji kot italijanske narodnosti v Sloveniji pomenita most prijateljstva in uspešnega sodelovanja med obema državama, seveda pod pogojem, da uživata vse možnosti svobodnega razvoja kot skupnosti, vključno s stiki z matičnim narodom.

- Obe delegaciji ugotavljata tudi primernost in potrebo po širjenju in pospeševanju sodelovanja na drugih področjih kot so: kultura, prosveta, znanost in tehnika, turizem, šport in sredstva javnega obveščanja.

Na osnovi teh ugotovitev in izhodišč bo izdelan program konkretnega sodelovanja med tržaško pokrajino in mestom Ljubljana.

Beseda naših županov (2)

J. Guštin: Enotnost in sodelovanje vseh demokratičnih sil za dobrobit naših občanov

Obrnili smo se na župana zgoniške občine, tovariša Josipa Guština, za razgovor o delovanju občinske uprave. Razgovor se je takole odvijal:

V. - *Kako je z izvajanjem programa, s katerim se je Enotna lista (komunisti in socialisti) predstavila na občinskih volitvah?*

O. - Z veseljem moram ugotoviti, da smo program že pred zaključkom mandatne dobe dober del izpolnili, oz. da so nekatera dela še v teku. Vzdrževanje šole s celodnevni poukom, ureditev smetarske službe, začetek gradnje kulturno-športnega objekta, ureditev stavb

otroških vrtcev, razna javna dela ... to so nekatere izmed najvažnejših pobud naše občine v preteklih letih. Poleg teh rezultatov je treba upoštevati tudi prizadevanje in uspehe naše uprave na drugih področjih: spomnil bi se vloge, ki jo je občina odigrala, da so bili kmetje in lastniki zemljišč pravično poplačani za škodo, ki jo je povzročil zadnji bencinovod, dalje uspehe, ki jih je občina dosegla, da bo nova avtocesta prizadejala na našem teritoriju čim manjšo škodo itd.

V. - *Ustavili bi se za trenutek prav pri šoli. Na kakšen način občinska uprava vzdržuje in upravlja šolo s celodnevno zaposlitvijo?*

O. - Kot veste, je naša osnovna šola ena izmed prvih v deželi, ki ji je bila priznana celodnevna zaposlitev, vendar le v eksperimentalni fazi. Odkar imamo tako šolo, smo tej posvečali in še vedno posvečamo veliko pozornost, kar je prav gotovo dalo tudi pozitivne rezultate; ta šola je bistvena komponenta naše občinske stvarnosti. S tem v zvezi se je morala občina spoprijemati z velikimi težavami, zlasti finančnega značaja, saj zahteva šola s celodnevni poukom ogromnih sredstev. Šolski učni material, refekcija, prevozi, dopolnilne dejavnosti — vse to občino ogromno stane, prispevki s strani deželne uprave pa se iz leta v leto krčijo. Prisiljeni smo bili zato obrniti se na starše, da s samoprispevkom omogočijo redno delovanje naše celodnevne šole. V teh dneh smo občinski upravitelji opravičeno zaskrbljeni, saj obstaja nevarnost, da bomo morali s tako šolo prenehati. Dežela je po dolgih mesecih odobrila zakon o pravici do študija, v katerem je govora tudi o finansiranju šol s celodnevni poukom, žal pa ta zakon nadzorni organi zavrnil.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Uresničenje odgovorne politike

si Italija ne more dovoliti nove politične praznine in novega spopada na parlamentarnih volitvah.

Kaj torej storiti? KPI je jasno in nedvoumno povedala, da je pripravljena storiti svoje. Pripravljena je sestiti za pogajalno mizo z vsemi demokratičnimi strankami, pod pogojem, da le-te ne bodo vnaprej postavljale protikomunističnih zahtev. Pripravljena je iskati pota skupnega dogovora o nekaterih kratkih in temeljnih programskih točkah. Ne gre nam za dolgovazne programe, niti za meglene obveze, pač pa za program, ki bo vsakomur jasno razumen in državljanom pred očmi, da bodo lahko sledili njegovemu uresničevanju. Toda ni dovolj napisati programe neke vlade. Potrebno je, da v vladi sodelujejo sile, ki bodo zajamčile, da bodo besede postala konkretna dejanja in izbire. Zato menimo, da mora KPI neposredno sodelovati v vladi, enakopravno z drugimi političnimi silami. Pri tem KPI sprejema le dogovorjene obveze, ne pristaja pa na kake "izpite" zvestobe temu ali onemu, kakor bi to radi socialdemokrati in del demokristjanov.

Glede mednarodne politike smo svoja stališča zavzeli ne glede na to, ali smo v vladi ali v opoziciji. Prav tako nočemo, da bi nam kdo ponujal propustnico v ministrski svet, toda skozi kaka blokovska vrata.

Republikanci in socialisti so (tako ali drugače) pristali na omenjene pogoje, ki so predvsem jamstvo poštenega dogovarjanja.

PSDI jih ne sprejema, medtem ko KD zagonetno molči. Načelno sicer trdi, da ne zavrača sodelovanja KPI v vladi, v isti sapi pa dodaja, da za to "še ni dozorel čas". V pričakovanju februarskega kongresa se lahko mi vprašamo, ali je KD dozorela krizi in rešitvam, ki jih neizbežno terjaja.

st. s.

Ob odprtju prenovljene srenjske hiše v Prebenegu

E. Švab: Take hiše so potrebne za našo vsestransko rast

Preteklo nedeljo so v Prebenegu slovesno predali svojemu namenu prenovljeno in povečano srenjsko hišo. Prvi del slovesnosti je bil v dopoldanskih urah. Tedaj je dolinski župan tovariš Edvin Švab simbolično izročil ključ hiše predsedniku krajevnega prosvetnega "Jože Rapotec". Popoldne pa je bila v prenovljenih prostorih prva kulturna prireditev - Prešernova proslava. Za prebivalce Prebenega je bil zares velik praznik.

Objavljamo odlomek iz govora, ki ga je imel župan Edvin Švab.

— Zaradi navade in potrebe po tolmačenju skupnih vrednot, ki bi nas morale zblíževati in nas dejansko tudi združujejo, smatram za svojo dolžnost, da spregovorim nekaj misli ob današnji izročitvi te hiše svojemu namenu.

Povečanje in ureditev te hiše bremeni in bogati obenem celotno našo občinsko skupnost, tako kot bremenijo in bogatijo celotno skupnost že zgrajeni podobni objekti v Gročani, v Borštu, v Ricmanjih, v Boljuncu, kot bodo bremenile in bogatile podobne hiše v Mačkoljah, ki bo tudi letos končana, hiša pri Domju, hiša v Dolini.

Bremeni nas finančno. Konkretno bo ta pridobitev z opremo stala skoro 75.000.000 lir. Bogastvo pa je skrito v vsem delu in aktivnosti, v demokraciji in pluralizmu, v medsebojnem spoštovanju in v enakopravnosti v borbi za mir in v sodelovanju, skratka v vsem, kar se bo znotraj teh zidov dogajalo in načrtovalo. Nekateri naši občani, na našo srečo je takih malo, tega še niso razumeli in zato radi dajejo prednost drugačnim investicijam, ki so po njihovem mnenju važnejše.

Gre za luknje na cesti, luči, vodovod in drugo. Veliko teh stvari smo že delali in naredili, vendar seveda ne vseh in povsod, lahko rečem, da bi bilo marsikatero teh del že opravljeno, če, toda izjave s če mi niso bile nikdar všeč, zato pravim bodimo si vsi skupaj nekoliko potrpežljivi in zakaj ne tudi uvidetni za ovire in težave. Za omenjena dela so načrti, je predvidenih več sto milijonov, toda vem, da je to premalo, dokler ostane na papirju ali se omeji na besede župana, pravzaprav je nič, vsaj za nakatere. Osebnost sem optimist in kljub težavam upam da bomo v kratkem uresničili tudi druga dela.

Te hiše nam služijo tudi za to, da bomo vse ostale stvari hitreje in boljše izvrševali. Da se bomo lahko zanimali za kulturo in šport, za šolo in mladino, za naše gospodarstvo in nova delovna mesta, za razvijanje demokracije in omikanega sožitja, za notranjo in zunanjo politiko naše države in družbe.

Te naše strukture so in naj postanajo še učinkovitejši instrument in zbirališče za našo vsestransko rast in uveljavljenje v najboljšem smislu.

Sicer pa, kaj bom toliko govoril prav tu v Prebenegu, ki je za veliko naštetih stvari vsem nam lahko za zgled. Prebral sem ponovno brošuro "Prebeneg svojim padlim", ki obravnava samo obdobje obožnega boja proti nacifašizmu, ko je bila vas dvakrat požgana. Ob branju te, po obsegu skromne brošurice, dobite neizbrisni občutek spoštovanja in najgloblje humanosti, kulture in borbenosti te vasi in njenih ljudi, ki so taki tudi danes. To nam leto za letom dokazujejo s svojim delom, z velikim razumevanjem v vasi, z enotnimi postavljenimi akcijami, s tem, da cenijo lastno delo in delo drugih.

Deset let strategije napetosti Detonator pritiska na Trst

Deset let je že minilo od tistega dne, ko je na Trgu Fontana v Milanu eksplodiral pekleni stroj in povzročil strahoten pokol. Tedaj se je torej začelo stopnjevanje nasilja, ki je povzročilo številna krizna obdobja. Cilj nasilja je en sam: Prevrniti družbeno in politično ureditev v državi.

Brescia, atentati na vlakih, napadi na ulicah in trgih, uboji so tragična dejstva, ki se uvrščajo v načrt strategije napetosti.

Strategija napetosti je močno odjeknila tudi v naši deželi in v samem Trstu, čeravno se v teh krajih terorizem rdečih brigad ni razbohotil do take mere kakor drugod. Toda prevratniški načrt obstaja. To potrjujejo tudi številni napadi na pripadnike sil levice, spopadi s policijo, atentati. Mnogo dejstev potrjuje, da je bila prav naša dežela, morda

zaradi lege v kateri se nahaja, izbrana za najrazličnejše provokacije. Številni dogodki zadnjih desetih let potrjujejo, da so prevratniške sile v naši deželi povezane s centralami strategije napetosti, s črno internacionalo, ki ima svoja izhodišča v Španiji, Grčiji in v Latinski Ameriki. Vsedržavni shod fašistov MSI, ki je bil v Rimu dne 8. decembra 1970, je soupadal z nameravanim državnim udarom, znanim po imenu Borghese. Sledila sta dva bombna napada na slovensko šolo pri Sv. Ivanu v Trstu. Kasneje je bil izveden pokol pri Petovljah na Goriškem, pri Nabrežini pa je bilo odkrito skladišče orožja in streliva. Nato je prišlo še do poskusa preusmeritve nekega letala v Ronkah. Na dan je prišlo tudi, da je prevratniška skupina v Padovi imela zveze s Trstom in Gorico. Vse to so drobci v okviru mozaika strategije napetosti.

Toda tudi številni tako imenovani «manjši dogodki»: oskrumbe spominskih obeležij odpornišтва in NOB, napadi na slovenske ustanove, napadi na demokratične mladince in delavce, atentati na sedeže političnih strank in sindikatov pa tudi na stanovanja posameznih občanov dokazujejo, da se fašistična in prevratniška dejavnost nadaljuje.

V nekaterih meščanskih krogih lahkomišlno govorijo, da gre za tako imenovane «ragazzate». Pa ni tako, kajti to, kar se dogaja, niso «ragazzate» temveč kruta dejanja, ki nas opozarjajo, da se mora čedalje krepiti naša budnost in protifašistična zavest, ki je bila skovana v težkih letih odpornišтва, prekaljena v osvobodilnem boju in je tudi danes temeljna osnova v boju za obrambo demokratičnega reda, proti prevratništvu in terorizmu.

Zločinski načrt

Oktobra 1969 so pri slovenski šoli v svetoivanskem predmestju Trsta odkrili zavoj, v katerem je bilo pet kilogramov razstreliva. Na srečo zavoj ni eksplodiral zaradi okvare na zažigalni napravi. Toda kaj bi se zgodilo če bi eksplodiral? Prišlo bi do strahovitega pokola, podobnega onemu, ki so ga zločinci en mesec kasneje uresničili v Milanu.

V zvezi z nameravanim atentatom na slovensko šolo v Trstu pa je treba dodati še nekaj: ravno tedaj je bil predsednik republike Saragat na obisku pri maršalu Titu v Beogradu. Po vsem tem se lahko sklepa, da je imel nameravani atentat namen povzročiti tudi hudo napetost v odnosih med Italijo in Jugoslavijo, ki bi bila utegnila pripeljati do težkih posledic.

Teroristi tako imenovane črne celice — to je sedaj povsem jasno — so imeli tedaj v določenih krogih v Trstu pa tudi drugod — take, ki so bili pripravljeni na vse. Imeli so tudi jamstvo za morebitno kritje. Take tipe pa je mogoče iskati v skupinah kot so: SAS (Squadre Anti Slave), Ordine Nuovo, FUAN, Avanguardia Nazionale.

Preiskave zaradi nameravanega atentata na slovensko šolo so bile dolge. Vse poti so vodile v smer črnih. Končno je prišlo do obsodbe nekega neuravnovešenega človeka. Obsojen je bil na šest let ječe in je sedaj na zdravljenju v nekem centru za duševno bolne. Obsojenec ni govoril, kajti bal se je «cameratov», kakor se jih boje tudi drugi protagonisti, ki so izmotali iz spirale črnega terorizma.

Nekaj let kasneje je bila podtaknjena druga bomba pred isto slovensko šolo pri Sv. Ivanu. Tudi tedaj bi bilo lahko prišlo do groznega pokola. Na srečo je bomba povzročila samo škodo na poslopju.

Toda preteklo leto se je zgodovina ponovila: podtaknjena je bila bomba v klet Študentskega doma tržaške univerze. Tudi tam bi bilo lahko prišlo do množičnega pokola. Na srečo ni eksplodiral plin a opustošena je bila tiskarska zadruga CLUET.

Toga, glej, tudi ta bomba je bila podtaknjena ravno v času, ko se je predsednik republike Pertini odpravljal na uradni obisk v Jugoslavijo. In znano je bilo, da bosta predsednika Pertini in Tito govorila o vprašanjih miru in sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo. To pa ni bilo pogodu nekaterim krogom, zlasti v Trstu.

Že to, kar smo zabeležili, dokazuje, da v Trstu še vedno rovari jedro črnih teroristov, ki so povezani z mednarodnimi temnimi silami. Vse te sile nočejo mednarodne pomiritve, nasprotujejo mirnemu sožitju in sodelovanju med narodi in državami.

Konflikti v Sredozemlju odmevajo tudi v Trstu

Številna dejanja dokazujejo kako Trst in vsa dežela občuti vsak, tudi najmanjši, mednarodni zaplet zlasti na območju Sredozemlja.

4. avgusta 1972 je bil napravljen atentat na terminal naftovoda, ki povezuje Trst z Bavarsko. Nekaj dni so prebivalci dolinske občine doživljali hudo negotovost. Upravičeno, saj je obstajala velika nevarnost, da bodo eksplozije in njim sledeči požar povzročile neprecenljivo škodo.

Kasneje je prišlo na dan, da so atentat na naftovod povzročili arabski skrajneži in da je to dejanje spadalo v načrt strategije teroristične organizacije «Črni september», ki je izdelala tudi načrt za strahoten pokol med olimpiado v Münchnu. Velja pripomniti, da je tedaj italijanski črni terorizem izkal stike s palestinskimi skrajneži in to zaradi protizidovske mržnje.

V teh letih so šle skozi Trsti tudi skupine ustaških teroristov. Ustaši so menili, da bodo prav v Trstu našli idealno ozračje za svoja početja proti socialistični Jugoslaviji; menili so, da bodo s svojim početjem škodovali tudi gibanju neuvrščenih in zbližanju Jugoslavije z Evropsko gospodarsko skupnostjo.

V Trstu so ustaši pustili vidno sled za seboj. V ulici Boccaccio (nedaleč stran od jugoslovanskega konzulata) sta dva ustaška terorista pripravljala bombo. Ta je eksplodirala v njunih rokah in ju seveda ubila. Pokopali so ju na tržaškem pokopališču, a glejte, na njun grob nekdo ali nekateri stalno prinašajo sveže cvetje...

Nabrežina, Petovlje, Ronke: zgodovina črnih mrež

31. maja 1972 ponoči se je patrolja orožnikov peljala po cesti mimo zaselka Petovlje, ki se nahaja nadaleč stran od Zagraja. Ob cesti je bil parkiran mali avto. Orožnikom se je zadeva zdela sumljiva. Poskušali so avto odpreti, toda ta je nenadoma eksplodiral. Trije orožniki so bili ubiti.

Nobena teroristična organizacija ni prevzela odgovornosti za to ogabno početje. Preiskovalca, polkovnik Mingarelli in stotnik Chirico sta «ugotovila» da ne gre za dejanje političnega nasilja, tisk pa je postavljajl vprašanje: kaj neki je privedlo do tega dejanja. Vendar pa ga ni bilo mogoče postavljati izven strategije napetosti.

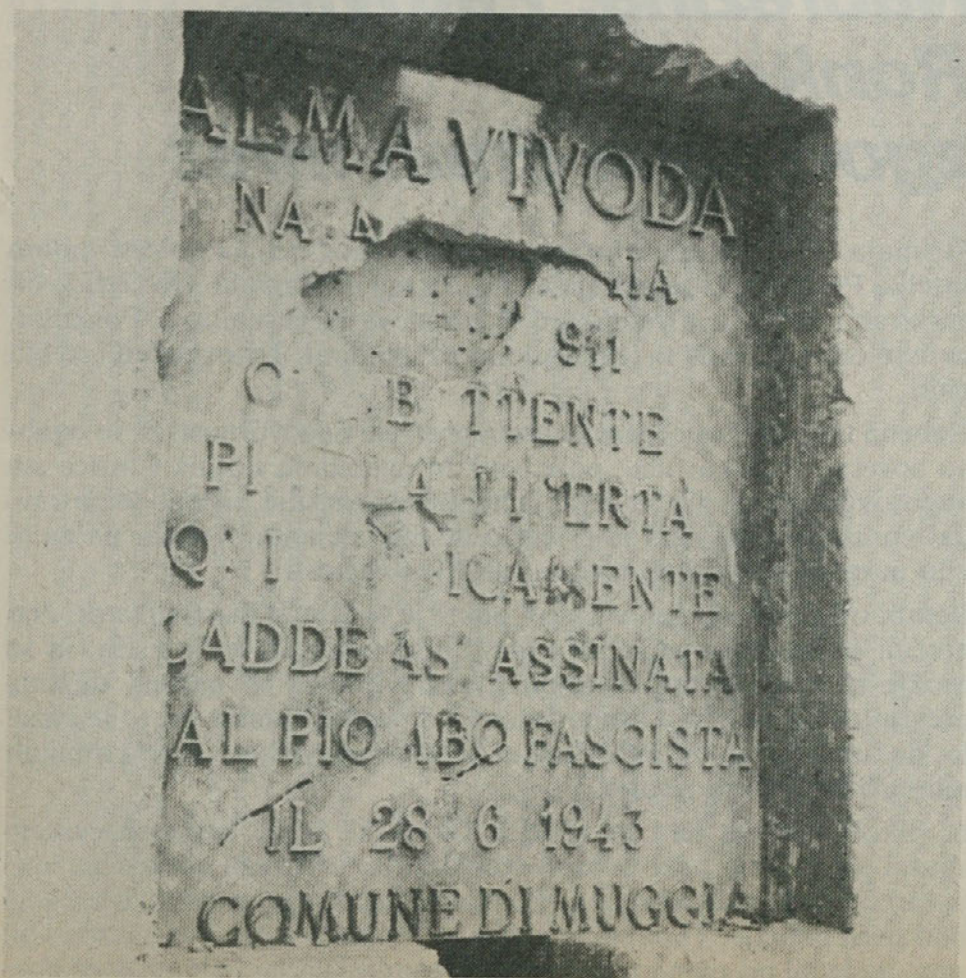
Bombi ob slovenski šoli v Trstu, odkritje orožja in razstreliva pri Nabrežini (pripomniti velja, da oblasti niso nikoli izsledile tistih, ki so orožje in strelivo tam shranili!), ponavljajoča se nasilna dejanja prevratniških skupin, Ordine Nuovo v Trstu in Vidmu: vse to je kazalo, da tudi zločina pri Petovljah ni mogoče postavljati izven kriminalnih načrtov črnega terorja.

6. oktobra istega leta je 18-letni furlanski fašist Ivano Boccaccio skušal preusmeriti neko letalo v Ronkah. Bil je seveda oborožen. Imel je samokres in ročno bombo. Poskus ni uspel, saj je napadalec padel pod streli policije. Toda takoj zatem se je izkazalo, da Boccaccio ni bil sam, da je bil pri nameravanem podvigu soudeležen tudi misovec Car-

lo Ciccittini iz Sv. Ivana ob Nadiži, oba pa sta bila povezana z Ordine nuovo in v službi črnega prevratništva. (Doba tako imenovane «Rosa dei Venti»).

Mingarelli in Chirico sta v dveh dneh zaključila preiskavo v zvezi z nameravano preusmeritvijo letala, toda pokol pri Petovljah sta pripisala neki skupini, ki sta jo imenovala «gruppo di sbandati goriziani».

V vsa ta podla dejanja je vpletena pestra družčina, v kateri so provokatorji vseh vrst, stari in novi fašisti. Tej družčini ni pogodu dežela Furlanija-Julijska krajina kot most zблиževanja narodov, kot stičišče različnih kultur in družbenih ureditev. In v tej deželi naj bi ta družčina preiskusila možnost reakcionarnega golpeja; tu naj bi izvedla general-ko za državni udar, ki naj bi strl demokracijo v Italiji, blokiral napre-
dovanje delavskega razreda na poti k vodenju države.

To niso «ragazzate»

Atentati, napadi, ustrahovanja vseh vrst: to so dejanja odkritih ali prikritih fašistov, ki so skušali ali še skušajo potegniti Trst v spiralo nasilja in mržnje. Žrtve vsega tega so, kot vedno, demokrati, angažirani antifašisti. Tarča podlega početja so sedeži naprednih političnih in kulturnih organizacij, sindikatov, spominska obeležja odporništva in NOB ter delavskih bojov. Najpogosteje so prizadeti sedeži KPI. Statistika, ki zajema obdobje od julija 1977 do julija 1979, je razburljiva.

Atentatov na sedeže KPI in domove komunistov je bilo 16. Trije atentati so bili izvedeni na sedeže sindikatov. V istem obdobju so fašisti kar 51 krat napadli posamezne člane naprednih strank od teh je bilo 25 ranjenih in nekateri so se morali zdraviti 45 dni.

In dalje: Petkrat so bile napadene slovenske ustanove, sedemkrat sedeži Krščanske demokracije, osemkrat pa so škvadristi oskrunili spominska obeležja odporništva in NOB.

Tak je torej okvir fašističnega nasilja v obdobju dveh let in to samo na Tržaškem. Če bi v tem pregledu zaobjeli celo zadnje desetletje bi seveda slika postala drugačna, še bolj razburljiva.

Komunisti smo vselej zatrjevali: organizmi, ki imajo nalogo, da ščitijo omikano sožitje in varnost državljanov, morajo nemudoma intervenirati ter onesposobiti škvadriste. Toda škvadristi se prosto gibljejo čeprav je obče znana njihova dejavnost.

Ponovno poudarjamo, da morajo nujno sodelovati v boju proti fašizmu in nasilju prav vse demokratične sile. Poudarjamo tudi, da nosi tržaški občinski odbor Liste za Trst zelo veliko odgovornost, kajti toleriranje, spoprijateljevanje in odkrite povezave nekaterih predstavnikov Liste za Trst s krajevnim fašizmom, tako starim kot novim, predstavljajo danes dejansko politično kritje za fašistične škvadriste v Trstu.

Ustanovitev enotnega antifašističnega odbora, za kar se je zavzela zlasti demokratična pokrajinska uprava, predstavlja poskus, da se napravi konec vsemu temu.

Nujno je, da novi antifašistični odbor dobi vsestransko podporo za to, da bo učinkovito deloval.

Italijanski in slovenski komunisti so se za to obvezali in za to se bodo tudi zavzemali. Zavedajo se in hočejo, da se tega zaveda vse prebivalstvo. Občasno obsojanje izzivalnih in zločinskih škvadrističnih dejanj ne zadostuje.

V boju proti nasilju se mora utrjevati demokracija, krepiti enotnost protifašističnih sil. To je predpogoj učinkovitega boja proti nasilju.

Naj se obnovi budna prisotnost delavskih množic, mladine, vseh demokratov za to, da bo v Trstu napredovala kultura omikanega sožitja med Italijani in Slovenci, da se bodo razvijali miroljubni odnosi med Italijo in Jugoslavijo.

Bodimo enotni v boju proti fašističnemu nasilju, terorizmu in prevratništvu; enotni v obrambi demokracije, sožitja, sodelovanja med narodi in miru!

Povzetek iz brošure v italijanskem jeziku, ki jo je pred kratkim objavila Avtonomna tržaška federacija PCI-KPI.

DELO - glasilo KPI za slovensko narodno manjšino - Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava: Trst, Ulica Capitolina 3 - telef. 764-872 - 744-047
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2 - telef. 34-36 - Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 3.000 lir - Tisk: Tipografija Riva v Trstu

Mnenja izvedencev

Terorizem – vojna ali kriminal

Živimo v času, ko terorizem resno pretresa politične sisteme in družbeno življenje mnogih držav. Časopisni stolpci se dan za dnem polnijo z novicami o terorističnih akcijah, umorih, ugrabitvah, diverzijah. Znanstveniki poudarjajo, da je bilo leta 1968 v pojavih političnega nasilja po vsem svetu terorizma le 18 odstotkov. Že pet let kasneje se je povzpел na 46 odstotkov. Takšna razširjenost dejavnosti relativno majhnih, nedržavnih terorističnih skupinic daje marsikomu misliti, da je terorizem univerzalna vojna sedemdesetih let. Ali je res tako? Jugoslovanski znanstveniki in izvedenci za ta vprašanja so se sredi januarja letos sestali v Beogradu, da bi se pogovorili o sodobnih oblikah terorizma. Z nekaterimi ocenami in razsežnostmi, ki jih pripisujejo temu pojavu, se ne strinjajo. Današnji svet je idejnopolitično tako zelo razvejan, pravijo, da je za terorizem nemogoče dati enotno definicijo. Med obravnavo, ki je trajala dva dni, je bilo slišati precej zanimivih podatkov o terorizmu, njegovih udeležencih, o boju policije proti temu zlu.

Tako strokovnjaki za kriminalistiko poudarjajo, da gre za vrsto organiziranega kriminala. Po njihovem mnenju si teroristi prizadevajo z različnimi akcijami doseči svoje cilje, ki so najpogosteje politično obarvani in težijo k izpolnitvi jasno izražene želje po osvojitvi oblasti. Pri obravnavanju strategije terorizma, tako upravičeno poudarjajo, je treba zatorej upoštevati, da bi bili kolikor je le mogoče pripravljene, napake niso vzete. To podpira tezo, da ni popolnega zločina, kar zadeva teroriste, pa je mnenje, da tudi ti niso sposobni storiti popolnega zločina.

Temu v prid govorijo tudi spodrseljaji teroristov v primeru Moro. Udeleženci akcije so namreč narobe označili uniforme Alitalia, v katere so bili oblečeni, in če bi bili policisti le za kanček bolj pazljivi, se jim to ne bi smelo izmuzniti. Žal se je pač zgodilo, kar se je. Glede policije bi veljalo povedati, da je zagrešila kar dosti napak. Razpisala je, na primer, tiralico za nekaterimi ljudmi, ki so že bili za rešetkami, in objavila dve fotografiji iste osebe z različnimi podatki. Tri vozila, ki so jih pustili ugrabitelji, komaj sto metrov od kraja ugrabitve so bila dokaj pozno najdena. Teroristi so pobegnili po stranskih ulicah, policija se je prebijala skozi semafore.

Vsakdo se uči na napakah, tudi policisti. Zavedajo se, da so minili časi, ko so se tatovi še bali žandarjev. Danes bi lahko celo rekli, da je podoba včasih ravno obrnjena. Zdaj, ko so policisti spoznali, da se s teroristi ne gre šaliti, so začeli krepiti »tehnologijo« svojega dela. Podtikajo jim pasti v obliki nevidnih praškov, pakete z zaznamovanimi bankovci, aktovke z denarjem, ki v primeru ugrabitve same eksplodirajo, itd. Celo švicarski vojaki – strazarji pred orožarnami – so dobili dovoljenje, da uporabijo prave naboje, če se jim zdi potrebno. Doslej so namreč stražili skladišča s praznimi puškami, pa čeprav je

iz evropskih arzenalov izginilo vsako leto precej orožja, lahkega in raketnega.

Teroristi pa tudi ne sedijo križem rok. Tako kot nekoč mafija so kljub strogim varnostnim ukrepom sposobni oskrbovati svoje zaprte ljudi z orožjem. Očitno si pomagajo tudi s sodobnim razvojem in izkoriščajo ranljivost nekaterih področij življenja, kot je, denimo, javni promet. Relativno preprosto jim je, na primer, uničiti glavni dovod električne energije. Spominimo se samo vrste dogodkov, povezanih s prekinitvijo električne energije v New Yorku. Da bi bil boj za »spremembo tega propadlega sveta« čim bolj uspešen, snujejo mestni gverilci v mnogih državah teorije o načinu boja. Tako pišejo knjige, priložnike, ustvarjajo posebno področje književnosti, prevajajo pa tudi besedila o tujih izkušnjah.

Sedem grehov po Marighelu in njegov konec

Brazilec Carlos Marighela je bil član ožjega vodstva brazilske komunistične partije. Kasneje je njene vrste zapustil in postal eden od gverilskih vodij na območju Sao Paula. Policija ga je ubila novembra leta 1969, ko mu je bilo 58 let. Marighela je avtor med teroristi zelo priljubljenega priložnika za tako imenovane mestne gverilce. Knjižico so tiskali na Kubi in jo kasneje prevedli v mnoge jezike.

Marighela, tako kot drugi teroristi, govori v svojih delih o gverili in ne o terorizmu, ker se želi izogniti izrazu, ki je na tako slabem glasu. To je še posebej izrazilo pri južnoameriških, pa tudi pri zahodnih skupinah, ki si prizadevajo, da bi se v svojih akcijah izenačile z bojem osvobodilnih gibanj proti državnemu terorizmu. Tako Marighela pravi:

»Mestni gverilec je oborožen človek, ki se proti vojaški diktaturi ne bori po klasičnih metodah. Gverilec je politični revolucionar, velik domoljub, borec za osvoboditev svoje dežele, prijatelj naroda in svobode. Prostor, kjer mestni gverilec deluje, so večja brazilska mesta. V teh velikih središčih pa delujejo tudi banditi, imenovani

'marginales' ('predmestni'). Njihova dejanja pogosto razglašajo za naša.«

Po Marigheli se mestni gverilec bistveno razločuje od »marginalesa«. Slednji se namreč bori za plen in nasprotnika ne izbira. Napada ne glede na izkoriščenega ali izkoriščevalca, med njegovimi žrtvami so tako ženske kot moški. Mestni gverilec pa teži k politični akciji in napada samo vladajoči razred, velike kapitaliste, tuje imeperialiste, zlasti ameriške. Še en element je, ki deluje škodljivo kot »marginales«. To je protirevolucionar – desničarski element, ki povzroča zmedo in razkroj. Ti ljudje napadajo banke, podtikajo bombe, ugrabljajo in pobijajo. Kot vidimo, ta »teoretik« mestne gverile vestno in natančno razvršča in klasificira pojme, skoraj kot kak znanstvenik. Sicer pa je bil marsikomu njegov priložnik kot nekakšen očenaš in vodilo v praktičnih akcijah.

Konec priložnika navaja Marighela »sedem grehov mestnega gverilca«. Prvi greh je neizkušenost, drugi bahavost, tretji domišljavost. Grešiš tudi, če »delaš več, kot zmoreš«, če si nepremišljen, če napadaš sovražnika takrat, ko je najbolj divji, če improviziraš. Zanimivo je, kako Marighela v svojem priložniku govori o duhovščini. »Pripadniki cerkvenega sektorja, duhovniki itd., predstavniki raznih ver in veroizpovedi so poseben sektor za odnose z narodom, zlasti z delavci, s kmeti in z brazilskimi ženskami. Mestni gverilec-duhovnik zelo aktivno sodeluje v revolucionarnem boju in pomeni močno orožje v bitki proti diktaturi ter ameriškemu imperializmu.«

Kako ravnajo »rdeče brigade«

Spoštovanje pravil iz lastnega priložnika je Marighela plačal z življenjem. Ko je bil leta 1969 ugrabljen ameriški veleposlanik Charles Burke Elbrick, so Marigheli postavili zasedo. Dva dominikanska duhovnika je policija prisilila, da sta se z Marighelo zmenila za sestanek. Ta je poslal naprej svojega telesnega čuvaja Gaucha, ki pa je videl samo dva zaljubljena parčka v nekem chevroletu, nekaj delavcev, ki so zlagali opeko, in zidarje na stavbi. Na Gauchovo znamenje se je Marighela, s sivo lasuljo in z aktovko v roki, približal. Duhovnika, ki ju je poznal, sta ga čakala v modrem volkswagnu. Sedel je v avto. Tedaj se je podoba na vsem lepem spremenila. »Zaljubljeni« se niso nič več zanimali drug za drugega, pa tudi »zidarji« in »delavci« so v hipu pozabili na svoje delo. Krogle so zažvižgale in Marighela je obležal prerešetan. Gaucho ni bil dovolj izkušen, da bi spregledal zasedo (dva zaljubljena parčka v enem avtu!), Marighela pa je menda tudi preveč zaupal duhovnikom. Pokopali so ga kot berača na pokopališču Villa Formosa v Sao Paulu.

Corrado Alunni, avtor »Varnostnih zakonov in delovnega stila«, daje v svoji knjigi brigadistom napotke, kako naj se v različnih situacijah znajdejo. Tako na primer ne dovoljuje odhajati na sestanke, če vsaj eden od tovarišev iz organizacije ni o tem obveščen. Kraj sestanka je treba vestno preučiti in zagotoviti enostaven nadzor, pa tudi morebiten umik. »Brigadistom«, ki so jih prijeli, svetuje, naj povedo samo podatke, navedene v dokumentih, ki jih imajo pri sebi. (Konec prihodnjič)

DELO, Ljubljana, 2.2.1980

Enotnost in sodelovanje

(Nadaljevanje z 2. strani)

Tako še vedno ne vemo, kako bo s financiranjem te naše šole. Upajmo le, da se bo stvar čimprej premaknila z mrtve točke. Naj še omenim, da nam je uspelo nabaviti nov udoben šolabus, tako da sedaj v celoti krijemo prevoz otrok tako na srednjo šolo na Prosek kot v osnovne šole in otroške vrtce.

V. - Kaj pa z gradnjo "osrednjega hrama" kot mu vi pravite?

O. - Po tolikih letih prizadevanja, saj je

PRISPEVKI

V POČASTITEV SPOMINA

V počastitev spomina nepozabnega moža in očeta Josip Krala in Domja darujejo žena Vera, hči Ervina in sin Jordan z družinama 10.000 lir za sklad DELA.

Ob šesti obletnici smrti moža in očeta darujejo svojci 20.000 lir za DELO. (Na željo darovalcev ne objavljamo imen. Opomba uredn.)

Pred štirimi leti je preminil Virgilio Mora. V počastitev njegovega spomina daruje žena Vida iz Sosljana 7.000 lir za sklad DELA.

Ob četrti obletnici smrti tov. Elota Pertota (30.1.1976) se ga spominjajo žena Vida, sin Mito in hčerka Majda z družinama. Prispevajo za sklad DELA 30.000 lir.

Ob vpisu odnosno poravnavi naročnine so prispevali za sklad DELA:

Alojz Žagar iz Padrič 5.000 lir, neka naročnica (na njeno izrecno željo ne navajamo imena, op. ured.) 5.000 lir, Marija Marc iz Dolina 2.000 lir, Bogoljub Perčič iz Šempolaja 2.000 lir, Rudi Grgič prav tako iz Šempolaja 7.000 lir, Štefan Leban iz Slivnega 2.000 lir, Ivan Sosič iz Nabrežine 2.000 lir, Emil Gabrovec iz Nabrežine 2.000 lir, Elio Visintin iz Nabrežine 2.000 lir, Lucijan Terčon prav tako iz Nabrežine 7.000 lir.

Sergio Gobet (Trst) je daroval za DELO 1.000 lir.

Josip Milič (Salež) je prispeval za sklad DELA 4.000 lir, Marija Petaros in Boršta 2.000 lir, Josip Germani in Sosljana 2.000 lir, Mihela Vremec z Opčin 3.000 lir.

Marija Križmančič in Vidav, Bani, je prispevala za sklad DELA 2.000 lir, Silvo Križmančič pa 1.000 lir.

Za sklad DELA so prispevali naslednji naročniki in drugi prijatelji iz Briščkova:

Albin Hrovatin 2.000 lir, Alojz Milič 2.000 lir, Mario Milič 3.000 lir, Stanislav Savi 5.000 lir, Amalija Blažina 2.000 lir, Vladimir Bresciani 1.000 lir, Albert Pahor 3.000 lir, Franc Briščik 2.000 lir, Marija Succi 2.000 lir, Karla Jerič 3.000 lir, Albina Milič 2.000 lir, Josip Terčič 1.000 lir, Rudi Bresciani 2.000 lir, Emilija Bogatec 2.000 lir, Alojz Briščik 1.000 lir, Luciano Versa 2.000 lir, Boris Trampuž

bil načrt za gradnjo takega centra že v prejšnjih programih, se je sedanji občinski upravi končno le sreča nasmehnila. Z odškodnino za razlaščenje in z drugimi financirani smo lahko začeli z deli. Vendar moram poudariti, da bo še precej težav, preden bomo lahko imeli ključ v rokah, kajti načrt je precej zahteven in potrebujemo za dokončno ureditev še nadaljnjih sredstev. Uprava bo v teh mesecih posvetila vse svoje sile temu vprašanju in skušala s pomočjo dežele, vladnega komisarja in drugih priti čimprej do konca. Naj povem, da bo ta center služil tako športni kot kulturno prosvetni dejavnosti v naši občini; odprt bo vsem našim organizacijam in najrazličnejšim pobudam v občini. Naj še omenim, ko govorim o športnih objektih, da smo že izročili podjetju dela za ureditev plošče na odbojškem igrišču v Zgoniku, katera služi tako športnemu udejstvovanju kot za druge prireditve in praznike.

V. - Kakšne težave danes najbolj pestijo majhne občine?

O. - Največjo težavo vidim v tem, da so vse procedure izredno dolge; birokratska pot je včasih tako dolga, da je skoraj nemogoče redno delovati; to se posebno pozna pri javnih delih. Navedel bom le nekaj primerov: komaj sedaj smo lahko oddali dela za dokončno ureditev javne razsvetljave; na razpolago imamo sedem milijonov in pol, ki so nam bili dodeljeni že leta 1976. Drugi primer: za asfaltiranje ceste Zagradec-Repen imamo na razpolago osem milijonov, dodeljenimi pred tremi leti, vendar zaradi birokratskih težav se dela še niso začela. Kot vidite, je procedura tako dolga, da se vrednost razpoložljivega denarja tako zniža, da se programiranih del ne utegne dokončati. Mislim predvsem, da moramo odpraviti to, če želimo, da občine boljše delujejo, po drugi strani pa bi morale imeti občine večje kompetence na svojem teritoriju. Bojim se pa, kako bo z delovanjem občin v bližnji prihodnosti. Odloki o krajevni financii, ki jih je vlada pred kratkim odobrila, nas morajo zaskrbljati. S temi odloki se bistveno krči avtonomijo občin in sploh krajevnih uprav, katero smo si z velikimi boji priborili v zadnjih letih. Če bodo morale občine sestavljati proračune kot predvideva vladni odlok, potem se bomo morali odreči vsem uslugam, ki jih danes nudimo občanom (otroški vrtci, zdravstvene usluge itd.).

2.000 lir, Alojz Bresciani 2.000 lir, Marino Kralj 3.000 lir, Emil Škabar 3.000 lir, Mario Geri 2.000 lir, Sergio Bresciani 2.000 lir, Emil Hrovatin 1.500 lir, Ladislav Bresciani 2.000 lir, Mario Milič 5.000 lir.

Iz Satorce pa smo prejeli naslednje prispevke za sklad DELA:

Milan Kante 4.000 lir, Ivan Colja 2.000 lir, Silvo Budin 4.000 lir, Cvetko Colja 2.000 lir, Ladi Colja 2.000 lir.

Vsem dobrotnikom se toplo zahvaljujemo.

V. - Kaj pa z urbanističnimi problemi?

O. - Tudi v tem pogledu si je naša uprava precej prizadevala. Med zadnjimi sklepi našega občinskega sveta je tudi imenovanje komisije za preučevanje splošnega regulacijskega načrta. Vemo namreč, da je to eno imed tistih vprašanj, ki najbolj pesti naše prebivalstvo, vendar to ni lahka stvar in se vsekakor ne da rešiti "na papirju". Z regulacijskim načrtom bi istočasno radi ohranili narodnostno strukturo v občini, zadovoljili stanovanjske probleme domačinov, nudili možnost razvoja tradicionalnim gospodarskim dejavnostim, kot je kmetijstvo, ter zaščitili kraško okolje. Prepričan sem, da bo komisija hitro in dobro opravila svoje delo v korist vseh občanov.

V. - Večino na občini sestavlja koalicija KPI-PSI. V kakšni meri ste kot napredna koalicija uspeli demokratično upravljati občino, oz. sodelovati z občani pri važnejših izbirah in odločitvah?

O. - Naš program je predvideval organizirano decentralizirano obliko upravljanja, vendar ta ni uspela. Za vsako večjo pobudo smo prirejali sestanke po vaseh, žal pa moramo ugotoviti, da so nekateri uspeli, drugi pa ne, čeprav je šlo za pomembne probleme, kot n. pr. občinski proračuni, ustanovitev smetarske službe, razvoj kmetijstva. Podobne sestanke bomo priredili tudi o vprašanih regulacijskega načrta in upamo, da bo na teh večja prisotnost, saj to vprašanje bolj prizadene naše občane kot pa splošnejši problemi. Uprava se na vsak način ni demoralizirala in ostaja zato še vedno kot glavna postavka našega upravljanja ravno neposreden stik z občani.

V. - Imate stike s tukajšnjimi organizacijami?

O. - Glede sodelovanja s krajevnimi športnimi, prosvetnimi ter drugimi slovenskimi organizacijami smo nadvse zadovoljni. Vsaka odločitev, vsaka izbira občine je sprejeta po posvetovanju z zainteresiranimi organizacijami. To sodelovanje se izkaže tudi pri vseh družbeno političnih pobudah, ki jih prireja občinska uprava.

V. - Zanima nas še, kakšen je odnos z ostalimi političnimi silami v občini?

O. - Če našo situacijo primerjam drugim, predvsem v sosednjih občinah, lahko trdim da so odnosi pri nas dobri in konstruktivni. Pri vseh večjih izbirah skušamo tudi s Slovensko skupnostjo, ki je v opoziciji, najti skupni jezik. Želim si, da bi tudi v bodoče tako sodelovali, kajti edilno z enotnostjo vseh demokratičnih sil, s skupnimi naporimi in prizadevanji bomo nekaj naredili za dobrobit naših občanov, za našo narodnostno skupnost, za sožitje v teh krajih, za družbeni, gospodarski in kulturni razvoj nasploh.

**OBNOVITE NAROČNINE
ZA LETO 1980**